CZU: 343.35(478) DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.12155159

PROTECȚIA MIJLOACELOR DIN FONDURI EXTERNE ÎN LEGISLAȚIA PENALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Pântea Serghei

master în drept, ofițer de urmărire penală,
Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate şi Cauze Speciale
ORCID: 0000-0001-8655-3770

Croitor Dionis

master în drept, șef al Secţiei urmărire penală
și cauze speciale, Serviciul Vamal
ORCID: 0009-0004-6521-3514

Seven years after the adoption in 2016 of Law no. 105 to amend the Criminal Code of the Republic, and since 2022 Moldova has been granted by the European Union the status of a country-candidate for accession, the Government of Moldova brings back to the discussion the subject of the protection of financial means from external sources. The allocation of funds and financial support are eloquent tools in supporting the democracies and economies of states in transition, and the Republic of Moldova is not an exception, while the protection of the financial means of the European Union becomes more significant in the process of accession. In order to ensure a clearer intervention, into the legislation, we argue that the 2023 Draft law faces some deficiencies, and we suggest some remedies for purpose of improvement.

Keywords: *justice, funds, prosecution, crime.*

La mai bine de șapte ani de la adoptarea în 2016 a Legii nr. 105 *privind modificarea și completarea Codului penal al Republicii*, dar şi acordarea în 2022 Republicii Moldova a statutului de țară-candidat la aderare de către Uniunea Europeană, Guvernul Republicii Moldova readuce în discuţie subiectul protecției mijloacelor financiare din surse externe prin inițierea unui proiect de modificare a Codului penal.

Alocarea fondurilor şi sprijinul financiar, sunt instrumente elocvente în susţinerea democraţiilor şi economiilor statelor în tranziţie, iar Republica Moldova nu este o excepţie.

Aşadar, în contextul în care integrarea europeană şi angajamentele la îndeplinirea de condiţionalităţi în procesul de aderare au fost anunţate ca prioritate naţională [1], protecţia mijloacelor financiare ale Uniunii Europene capătă o semnificaţie mai pronunţată, chiar simbolică, faţă de alte mijloace din fonduri externe.

Obligaţia de a proteja fondurile prin măsuri legislative penale a fost

indicată încă în Acordul de Asociere al Republicii Moldova cu Uniunea Europeană [2], dar şi planul de acţiuni pentru implementarea acestuia, ocazie cu care s-au efectuat modificări prin Legea nr. 105/2016.

Deşi, mijloacele din fonduri externe alocate de Comunitatea Europeană sunt menţionate aparte şi se bucură de un loc în cuprinsul art. 126^1 al legii penale, acestea nu implică o protecţie specifică. Prin urmare, oricare ar fi mijloacele şi fondurile externe, acestea contribuie într-o măsură importantă la prosperitatea statului şi societăţii, şi sunt protejate în egală măsură de legislaţia penală naţională a Republicii Moldova. În acest sens, susţinem necesitatea respectării caracterului general şi impersonal al normelor, precum şi a tehnicii legislative în ansamblu.

Aşa cum, potrivit art. 126^1 din Codul penal, prin mijloace din fonduri externe se înţelege resursele financiare şi materiale alocate în calitate de granturi, subvenţii, credite, donaţii, împrumuturi, ajutor umanitar de către alte state, Comunitatea Europeană sau instituţii, organizaţii şi asociaţii internaţionale, persoane fizice sau juridice străine, garantate sau contractate de către stat, precum şi cele nerambursabile, legea penală incriminează la art. 240 din Codul penal - Utilizarea contrar destinaţiei a mijloacelor din împrumuturile interne sau din fondurile externe, art. 332^1 din Codul penal – Obţinerea frauduloasă a mijloacelor din fonduri externe, art. 332^2 din Codul penal - Delapidarea mijloacelor din fondurile externe, Obţinerea frauduloasă a mijloacelor din fonduri externe, şi respectiv art. 332^2 din Codul penal – Delapidarea mijloacelor din fondurile externe. Evidenţiem totodată că, prin LP nr. 66/2018 au fost introduse modificări la art. 326^1 din Codul penal – Exercitarea atribuţiilor în sectorul public în situaţie de conflict de interese, care se referă la subiect prin varianta de la lit. b) alin. (2) al normei, adică în legătură cu negocierea, gestionarea sau executarea mijloacelor financiare din fonduri publice sau din fonduri externe.

Subiectul protecţiei mijloacelor financiare din fonduri externe a fost studiat de autori precum Stati V., Popov R., Reniţă Gh., Duvac, C., Schonard, P., Juszczak, A., Sason, E., şi alţii, ocazie cu care au fost dezbătute şi elucidate probleme, formulate raţionamente şi concluzii valoroase pe care le-am preluat în parte în această lucrare.

Pentru a elucida sfera de aplicare a infracţiunilor menţionate, valorile şi relaţiile sociale ocrotite de legea penală reiterăm că, obiectul juridic special al infracţiunii specificate la art. 240 din Codul penal îl constituie relaţiile sociale cu privire la utilizarea conform destinaţiei a mijloacelor din împrumuturile interne sau externe garantate de stat [3, p. 61]. Obiectul material al infracţiunilor

specificate la art. 240 din Codul penal îl constituie mijloacele din împrumuturile interne sau externe garantate de stat.

Obiectul juridic special al infracțiunilor specificate la art. 332[1] din Codul penal are un caracter complex. Astfel, obiectul juridic principal îl constituie relațiile sociale cu privire la obținerea legală a mijloacelor din fondurile externe [4, p.222], iar obiectul juridic secundar îl formează relațiile sociale cu privire la posesia asupra mijloacelor din fondurile externe. Mijloacele din fondurile externe obținute fraudulos specificate la art.332[1] din Codul penal, au calitatea de bunuri dobândite prin săvârșirea infracțiunilor.

Obiectul juridic special al infracțiunilor specificate la art.332[2] din Codul penal are un caracter multiplu. Astfel, obiectul juridic principal îl formează relațiile sociale cu privire la posesia asupra mijloacelor din fondurile externe, iar obiectul juridic secundar îl constituie relațiile sociale cu privire la executarea corectă a atribuțiilor de administrare în privința mijloacelor din fondurile externe încredințate.

În aspect comparat, art. 18[2] din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare, constituie o variantă specială a infracțiunii de deturnare de fonduri prevăzută în art. 302[1] din Codul penal al României, diferențiindu-se de aceasta în ceea ce privește proveniența fondurilor ori foloaselor legal obținute din bugetele sau care aduc atingere bugetului Uniunii Europene [5]. Obiectul juridic special al infracțiuni îl constituie relațiile sociale referitoare la disciplina financiară în cadrul Uniunii Europene care implică folosirea fondurilor bănești și a foloaselor legal obținute conform destinației stabilite în condițiile legii. Obiectul material îl constituie fondurile bănești ori foloasele legal obținute care au fost deturnate prin fapta săvârșită.

Obiectul juridic special al infracțiunilor de exercitare a atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese prevăzute la art. 326[1] din Codul penal îl formează relațiile sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sfera publică, care este incompatibilă cu fapta persoanei publice sau a persoanei cu funcție de demnitate publică, care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, soluționează cereri, demersuri sau plângeri, adoptă acte […] [6].

Afară de măsurile de natură penală materială, Acordul de asociere instituie și măsuri de natură procesuală. Astfel, art. 425 din Acordul menționat, cu denumirea „Cercetarea și urmărirea penală”, pune sarcina autorităților Republicii Moldova să asigure cercetarea și urmărirea penală a cazurilor suspecte și reale de fraudă, corupție sau orice altă neregulă, inclusiv conflict de

interese, în urma controalelor naţionale sau ale Uniunii Europene şi, după caz, Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF, n.a.) poate contribui la realizarea sarcinii. Autorităţile Republicii Moldova transmit către Comisie fără întârziere orice informaţie privind cazurile suspecte sau reale de fraudă, corupţie sau orice altă neregulă, inclusiv conflictul de interese, în legătură cu implementarea fondurilor Uniunii Europene. În caz de suspiciune de fraudă şi corupţie, OLAF va fi, de asemenea, informat şi va fi autorizat să efectueze controale şi inspecţii la faţa locului pentru a proteja interesele financiare ale UE împotriva fraudei şi a altor nereguli. Autorităţile Republicii Moldova vor lua orice măsură adecvată pentru a recupera fondurile UE plătite în mod necuvenit şi le execută o apropiere a legislaţiei sale cu actele şi instrumentele internaţionale ale UE menţionate (de exemplu, Anexa XXXV) [7, p. 110]. În Republica Moldova, Centrul Naţional Anticorupţie (în continuare CNA) este desemnat punct naţional de contact pentru cooperare cu OLAF, având un aranjament de cooperare administrativă încheiat în acest sens. Această cooperare trebuie să asigure schimbul de informaţii cu OLAF în investigarea cazurilor de obţinere ilegală şi delapidare a mijloacelor din fondurile externe [8].

În această ordine de idei, potrivit Raportului privind realizarea Planului Naţional de Acţiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM - UE în anii 2017 – 2019, CNA a iniţiat 7 cauze penale ce au avut ca obiect obţinerea frauduloasă a mijloacelor, utilizarea neconformă, delapidarea mijloacelor din fondurile Uniunii Europene, săvârşirea unor acte de corupţie, acte asimilate corupţiei şi conexe acestora, a unor fapte coruptibile, precum şi a altor iregularităţi în ceea ce priveşte mijloacele din fondurile Uniunii Europene, dintre care 1 cauză fost încetată, 4 se aflau în procedură şi 2 cauze penale - expediate în instanţa de judecată. Din acelaşi raport rezultă că, Centrul Naţional Anticorupţie a expediat 1 demers către OLAF şi a recepţionat o notă informativă referitoare la investigaţia desfăşurată de către OLAF în privinţa a 3 proiecte finanţate din fondurile UE referitoare la cazurile de fraudă, corupţie sau alte nereguli, depistate în procesul de valorificare a fondurilor Uniunii Europene [9, p. 101].

După cum s-a menţionat mai sus, Guvernul a iniţiat elaborarea unui proiect de lege pentru modificarea Codului penal. Potrivit notei informative, autorul urmăreşte scopul „de a armoniza legislaţia penală la prevederile Directivei (UE)2017/1371 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene prin mijloace de drept penal, inclusiv în contextul obţinerii de către Republica Moldova a statutului de ţară candidată pentru aderarea la Uniunea Europeană”. Proiectul este marcat cu

sigla „UE”, care potrivit prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, presupune că proiectul este elaborat în scopul armonizării legislaţiei naţionale cu legislaţia Uniunii Europene. Proiectul Ministerului Justiţiei [1] nr. 784 (în procedură de promovare), cu denumirea generică *Proiectul Legii pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene)*, înregistrat la Cancelaria de stat cu numărul unic nr. 967/MJ/2023 propune următoarele,-

„La articolul 240:

în sancţiunea alineatului (1) textul „cu închisoare de până la 3 ani” se substituie cu textul „cu închisoare de până la 4 ani”;

se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

(5) Acţiunile prevăzute la alin. (2)-(4) săvârşite de un grup criminal organizat sau de către o organizaţie criminală,

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 8000 la 10000 de unităţi convenţionale sau cu închisoare de la 7 la 12 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcţii pe un termen de la 4 la 7 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărime de la 9000 la 12000 de unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 4 la 5 ani sau cu lichidarea persoanei juridice

La articolul 244:

se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

(3) Evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituţiilor şi organizaţiilor prin includerea intenţionată în documentele contabile, fiscale şi/sau financiare, inclusiv în cele electronice, a unor date vădit denaturate privind veniturile sau cheltuielile care nu au la bază operaţiuni reale ori care au la bază operaţiuni ce nu au existat, fie prin tăinuirea intenţionată a unor obiecte impozabile, acte contabile, fiscale şi/sau financiare, dacă aceasta a avut ca efect diminuarea resurselor bugetului Uniunii Europene sau ale bugetelor gestionate de Uniune ori în numele acesteia, dacă aceasta a cauzat daune în proporţii mari,

se pedepseşte cu amendă în mărime de la 5000 la 6000 de unităţi convenţionale sau cu închisoare de la 2 la 5 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcţii sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărime de la 7000 la 9000 de unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice;

se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

(4) Faptele prevăzute la alin. (1)-(3) săvârşite de un grup criminal organizat

sau de o organizaţie criminală se pedepsesc cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unităţi convenţionale sau cu închisoare de la 4 la 8 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcţii sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărime de la 13000 la 16000 de unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

Se completează cu articolul 244^4 cu următorul cuprins:

Articolul 244^4. Fraudarea sistemului comun privind taxa pe valoare adăugată

(1) Fraudarea sistemului comun privind taxa pe valoare adăugată, adică fapta comisă în cadrul unor scheme frauduloase cu caracter transfrontalier având ca efect diminuarea cu cel puţin zece milioane de euro, în echivalentul monedei naţionale, a resurselor bugetului Uniunii Europene, prin:

a) utilizarea sau prezentarea de declaraţii sau documente false, incorecte sau incomplete privind TVA;

b) nedivulgarea de informaţii privind TVA, atunci când aceste informaţii trebuie divulgate potrivit legii;

c) prezentarea de declaraţii corecte privind TVA pentru a masca în mod fraudulos neplata sau constituirea unor drepturi necuvenite la rambursările de TVA,

se pedepseşte cu amendă în mărime de la 10000 la 15000 de unităţi convenţionale sau cu închisoare de la 3 la 6 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcţii sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărime de la 20000 la 40000 de unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea acesteia.

(2) Fapta prevăzută la alin. (1) săvârşită de un grup criminal organizat sau de către o organizaţie criminală,

se pedepseşte cu amendă în mărime de la 15000 la 20000 de unităţi convenţionale sau cu închisoare de la 5 la 10 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcţii sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărime de la 40000 la 60000 de unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea acesteia.

La art. 332^1: alineatul (1) după cuvântul „prezentarea” se completează cu cuvântul „declaraţii”, iar cuvântul „înscrisuri” se exclude;

alineatul (2) cuvintele „Aceleaşi acţiuni” se substituie cu cuvintele „Aceleaşi fapte”;

dispoziţia alineatului (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Faptele prevăzute la alin. (1) şi (2):

a) care au cauzat daune în proporţii deosebit de mari;

b) săvârşite de un grup criminal organizat sau de către o organizaţie criminală.”.

La art. 332^2 dispoziţia alin. (1) va avea următorul cuprins:

Delapidarea mijloacelor din fondurile externe, adică sustragerea sau dispunerea ilegală de mijloacele din fondurile externe de către persoana căreia iau fost încredinţate în baza unui titlu şi cu un anumit scop”.

Aşa cum proiectul actului legislativ priveşte şi infracţiunea de evaziune fiscală, reamintim că, obiectul juridic special al infracţiunii prevăzute la art. 244 din Codul penal îl constituie relaţiile sociale cu privire la formarea bugetului public naţional pe calea îndeplinirii de către întreprinderile, instituţiile, sau organizaţiile contribuabile a obligaţiunilor fiscale. Obiectul material (imaterial) al infracţiunii în cauză îl reprezintă, după caz: 1) documentele contabile, fiscale sau financiare; 2) obiectele impozabile (altele decât veniturile sau cheltuielile).

În opinia noastră, analiza juridico-penală a componenţelor de infracţiune din cuprinsul art. 240, 326^1, 332^1 şi 332^2 din Codul penal şi studiile tematice arată nu doar că legea este în măsură determinantă conformă Directivei (UE) 2017/1371 a Parlamentului European şi a Consiliului din 5 iulie 2017 *privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin mijloace de drept penal*, acoperă şi protejează în principiu aceste valori şi relaţii sociale în modalităţile normative şi faptice pe care rezonabil le putem anticipa, dar că proiectul dimpotrivă prezintă unele deficienţe, iar în lipsa unei analize bazate pe date, nu putem justifica o intervenţie normativă repetată. Nu putem trece cu vederea că, modificările anterioare au fost justificate de acelaşi scop, de a proteja interesele instituţiile europene, asigurarea bunei-gestionări a mijloacelor financiare, prevenirea şi combaterea fraudelor financiare, consolidarea politicilor europene şi cadrului legislativ naţional privind protecţia intereselor financiare ale instituţiilor.

În continuare, interpretarea proiectului mai sugerează că, până la o accedere efectivă şi stabilirea unor relaţii bugetar-fiscale directe şi permanente cu bugetul Uniunii Europene, adică integrarea Republicii Moldova în uniunea vamală, economică şi politică europeană, incriminarea de la alin. (3) art. 244 şi art. 244^4 ar fi lipsită de conţinut şi caracter practic, condiţie obligatorie pentru actele normative specificată la lit. e) alin. (3) art. 60 din Legea nr. 100/2017.

Examenul comparativ al directivei şi legii penale mai denotă că, agravarea răspunderii prin modificarea sancţiunii maxime de la alin. (1) art. 240 din

Codul penal de la 3 ani la 4 ani, pentru faptă care nu constituie însuşire, pare disproporţionată şi declarativă, în condiţiile în care Directiva PIF instituie norme minime privind pedeapsă de 4 ani cu închisoare pentru *prejudicii sau avantaje semnificative* (n.a.), respectiv intervenţia nu se justifică având în vedere că:

1. directiva recunoaşte că, pentru faptele de la art. 3 alin. (2) lit. a), b) şi c) care fac obiectul art. 2 alin. (2) al Directivei PIF, prin prejudiciu semnificativ are în vedere prejudiciile mai mari de 100 000 EUR, sau peste 170 salarii medii prognozate în Republica Moldova;

2. sunt recunoscute semnificative acele fapte care privesc veniturile obţinute din propriile resurse de TVA, care fac obiectul art. 2 alin. (2) al Directivei PIF şi art. 3 lit. d), adică infracţiunile împotriva sistemului comun privind TVA în cazul în care acţiunile sau inacţiunile intenţionate definite la articolul 3 alineatul (2) litera (d) sunt legate de teritoriul a două sau mai multe state membre ale Uniunii (art. 12 din Codul penal, n.a) şi implică un prejudiciu total de cel puţin 10 000 000 EUR, adică peste 16 000 salarii medii prognozate, sau peste 400 ori pragul minim al proporţiilor deosebit de mari în Republica Moldova.

Dacă la art. 244 din Codul penal, în vigoare, pragul valoric al impozitului, taxei datorate prin evaziunea fiscală aferent unui an fiscal variază între 50 şi 100 salarii medii pe economie prognozate, atunci în varianta propusă la alin. (3) autorul foloseşte „proporţiile mari”, ceea ce constituie o reducere esenţială al pragului valoric al proporţiilor pentru fapte similare şi contravine tehnicii legislative.

Autorul foloseşte termeni improprii legislaţiei penale la cuantificarea proporţiilor din Partea Specială a Codului penal, prin introducerea „convertirii în echivalentul monedei naţionale” a daunelor în dispoziţia normei, care ar trebui să urmeze mai degrabă forma salariilor medii prognozate, sau proporţiilor, aşa cum sunt specificate la art. 126 din Codul penal, ceea ce afectează caracterul normativ-unitar al terminologiei juridice. Înţelegem că, autorul s-a inspirat din legislaţia penală a României, de altfel stat-membru al Uniunii Europene, care aplică şi alte legi în scopuri penale, precum este Legea nr. 241 din 15 iulie 2005 pentru prevenirea şi combaterea evaziunii fiscale, cu modificările şi completările ulterioare, şi nu doar Codul penal.

În partea ce se referă la completarea legii penale cu art. 244^4 menţionăm că, este greu de imaginat săvârşirea unei asemenea fapte în Republica Moldova de către o entitate juridică de drept privat, care ar fi capabilă să fraudeze în asemenea proporţii încât să datoreze din activităţi economice specifice peste 17

000 salarii medii prognozate. Aparent, o asemenea modificare poate urmări necesitatea asigurării condiției dublei incriminări în limitele cadrului de cooperare juridică internațională în materie penală însă, faptele indicate în proiectul art. 244^4 cad sub incidența altor componențe de infracțiune cu caracter general prevăzute de legislația națională a Republicii Moldova, nefiind un temei de a refuza în principiu preluarea urmăririi penale, iar în acord cu prevederile Legii nr. 371/2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, diferențele existente între calificarea juridică și denumirea dată aceleiași infracțiuni de legile a două state nu prezintă relevanță dacă prin tratatul internațional sau, în lipsa acestuia, prin declarație de reciprocitate nu se prevede altfel. Legea arată că, extrădarea nu poate fi refuzată pentru motivul că legislația Republicii Moldova nu impune același tip de taxe sau de impozite ori nu cuprinde, pentru infracțiunile fiscale (în materie de taxe și impozite, de vamă și de schimb valutare, n.a.), același tip de reglementare ca și legislația statului solicitant.

În general, considerăm că, modificările de la art. 240, 244, 244^4, 332^1 și 332^2 sunt declarative, deoarece nu aduc valoare acestor componențe de infracțiune, cu excepția incriminării variantei agravate „săvârșite de un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală”, care rezultă din art. 8 al Directivei PIF. Aceasta deși, din natura și specificul infracțiunilor prevăzute la art. 240, 244 și 332^1 din Codul penal, precum și a articolului 244^4 în devenire (cu excepția art. 332^2 din Codul penal), este greu de a concepe altfel decât formal, și suntem reticenți la reținerea agravantelor în cauze penale concrete dacă nu sunt însoțite de alte infracțiuni, că ar putea fi săvârșite de un grup criminal organizat, și mai cu seamă de o organizație (asociație) criminală, în condițiile în care organizația (asociația) criminală impune un scop special, adică de a influența activitatea economică și de altă natură a persoanelor fizice și juridice sau de a o controla, în alte forme, în vederea obținerii de avantaje și realizării de interese economice, financiare sau politice. Trebuie avut în vedere că, agravanta sub forma unui grup criminal organizat sau organizației (asociației) criminale presupune trăsături specifice, și nu oricare asociere de persoane care interacționează, cu sau fără element transfrontalier, se atribuie sau nu sferei financiar-economice, și este urmată sau nu de o altă infracțiune, ar putea angaja această formă de răspundere.

Mai departe, considerăm că, detalierea dispoziției normei art. 332^2 din Codul penal este de prisos, deoarece modalitățile normative alternative se află la moment în câmpul de aplicare al normei de drept penal, iar până la o demonstrare a unei jurisprudențe neuniforme sau care ar rezulta din necesități

clare, probate prin fapte, intervenţia nu se impune. Mai mult, observăm că, aşa cum sustragerea sau dispunerea ilegală se integrează în noţiunea de delapidare, la subiect fiind elaborate numeroase cercetări, autorul omite modalitatea „de folosire” în dispoziţia normei propuse, şi al cărei echivalent se integrează în cuprinsul art. 240 din Codul penal în forma „utilizării”, fără a constitui însuşire. La modificarea art. 332[1] din Codul penal prin completarea cu cuvântul „declaraţii”, şi excluderea cuvântului „înscrisuri” nu se extinde câmpul de aplicare al normei de drept penal, care este şi aşa acoperit de noţiunea generală de „date”, chiar dacă directiva foloseşte noţiunea de „declaraţii”, respectiv intervenţia este de prisos. Autorul nu foloseşte această ocazie pentru a modifica deficienţele semnalate de literatura de specialitate la art. 240 alin. (4) lit. c) din Codul penal, dar transpune mecanic texte din Directivă aparent aleatoriu. Raţionamentele de mai sus arată că, autorul nu preia toate noţiunile aşa cum sunt indicate în Directiva PIF respectiv, dispune de un anumit grad apreciere şi discreţie, iar soluţiile legislative ar trebui adaptate la specificul, necesităţile societăţii şi cadrului normativ în vigoare.

Pentru a asigura o intervenţie mai simplă şi mai clară, reieşind din analiza modalităţilor faptice şi Legea nr. 241 din 15 iulie 2005 pentru prevenirea şi combaterea evaziunii fiscale din România, deficienţele care pot apărea în practica judiciară din Republica Moldova, propunem completarea la alin. (1) art. 244 din Codul penal, după cuvintele „fiscale şi/sau financiare”, cu textul „sau prin calcularea şi stabilirea cu bună-ştiinţă de către contribuabil fără drept a impozitului, taxei, contribuţiei de asigurări sociale de stat obligatorii sau primei de asigurare obligatorie de asistenţă medicală” iar la alin. (2) art. 244 completarea cu lit. c), cu textul „urmate de obţinerea unor mijloace financiare cu titlu de rambursări, restituiri ori compensări, dacă suma cumulativă depăşeşte 200 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârşirii faptei, se pedepseşte [...]”.

În fine, din punct de vedere al aplicării, susţinem opinia că, un rol important [10], poate chiar determinant, în stabilirea caracterului de „schemă frauduloasă cu caracter transfrontalier” vor trebui să îl joace organismele specializate ale Uniunii Europene, precum Departamentul pentru lupta antifraudă (DLAF) şi OLAF care va trebui să sprijine organele de urmărire penală în descoperirea şi destructurarea reţelelor transfrontaliere de fraudare a fondurilor europene, iar o opinie şi evaluarea acestor prejudicii va avea un caracter determinant pentru finalitatea unor asemenea investigaţii, stabilirea şi recuperarea acestor prejudicii. Acolo unde este cazul, Parchetul European şi

Procuratura Republicii Moldova se vor asista şi vor coopera, având în vedere semnarea Acordului de cooperare dintre EPPO şi PG la 13.07.2022.

Referinţe:

1. Hotărârea Parlamentului nr. 125 din 25.05.2023 cu privire la Rezoluţia Adunării „Moldova Europeană”, adoptată în Piaţa Marii Adunări Naţionale la 21 mai 2023.
2. Acordul de asociere între Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele membre ale acestora, pe de o parte, şi Republica Moldova, pe de altă parte. OJ L 260, 30.8.2014, p. 4-738. [Accesat 26.11.2023] Disponibil: eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/association-agreement-with-moldova.html
3. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. II.* Chişinău: Tipografia Centrală, p. 1324.
4. STATI, V., POPOV, R. Obţinerea frauduloasă a mijloacelor din fondurile externe, precum şi delapidarea acestor mijloace în atenţia legii penale a Republicii Moldova. În: Studia Universitatis Moldaviae, 2016, Nr. 8(98), p. 219 - 230
5. DUVAC, C. Deturnarea de fonduri din bugetul Uniunii Europene în Dreptul Penal Român. În: Analele Universităţii „Constantin Brâncuşi” din Târgu Jiu, Seria Ştiinţe Juridice, 2010, nr. 3, p. 79 - 88
6. BRÎNZA, S., STATI, V. Exercitarea atribuţiilor în sectorul public în situaţie de conflict de interese: reglementarea răspunderii în Codul penal al Republicii Moldova. În: Modern scientific challenges and trends: a collection scientific works of the International scientific conference. “iScience”, Warsaw, 2018, p. 19 - 30
7. PÂNTEA, A., PÂNTEA, S. European Union – Eap – Moldova. Reflections on the Perspectives of the Emergence of Transnational Justice on Anti-Corruption and Anti-Fraud Dimension. În: Eastern European Journal for Regional Studies (EEJRS), 2019, nr. 2(5), p. 100 - 119
8. CNA va asista Oficiul European de Luptă Antifraudă în investigarea cazurile de obţinere ilegală şi delapidare a mijloacelor din fondurile externe. Comunicat [Accesat 26.11.23], Disponibil: cna.md/libview.php?l=ro&idc=5&id=1429&t=/Serviciul-relatii-publice/Comunicate-de-presa/CNA-va-asista-Oficiul-European-de-Lupta-Antifrauda-in-investigarea-cazurile-de-obtinere-ilegala-i-delapidare-a-mijloacelor-din-fondurile-externe/
9. Raportul privind realizarea Planului Naţional de Acţiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM-UE în anii 2017-2019, Chişinău,

[Accesat 26.11.23], Disponibil: gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_pna_aa_2017-2019_final_pentru_publicare_website.pdf, 2020

10. SLUJITORU, A., CHIBZUI, C., SĂBIESCU, A., REFF & Asociaţii, Deloitte Legal România, Noi modificări privind combaterea evaziunii fiscale – implicații și aspecte de clarificat, [Accesat 24.11.23] Disponibil: deloitte.com/ro/ro/pages/about-deloitte/articles/noi-modificari-privind-combaterea-evaziunii-fiscale-implicatii-si-aspecte-de-clarificat.html
11. Working Arrangement on the cooperation between the European Public Prosecutor’s Office and the General Prosecutor’s Office of the Republic of Moldova. Accesat 26.11.23. Disponibil: eppo.europa.eu/sites/default/files/2022-07/Signed%20WA%20between%20EPPO%20and%20GPO%20of%20Moldova_EN_0.pdf